

1 Základní pojmy

"Sport is part of every man and woman's heritage and its absence can never be compensated for." – Pierre de Coubertin (Bílá kniha o sportu 2007)

Klíčová slova: sport, tělesná kultura, ekonomie/ekonomika sportu, problémy ekonomie sportu, důvody státních zásahů

1.1 Definice pojmu sport a její problémy

„Sport představuje společenský a ekonomický jev narůstajícího významu, jenž význačným způsobem přispívá k naplňování strategických cílů solidarity a prosperity, vytyčených Evropskou unií. Olympijský ideál rozvoje sportu na podporu míru a porozumění mezi jednotlivými národy a kulturami a rovněž výchovy mladých lidí se zrodil v Evropě a záštitu nad ním převzal Mezinárodní olympijský výbor a Evropské olympijské výbory.“ (Bílá kniha o sportu 2007)

Původ slova sport se odvozuje z latinského „disportare“ a starofrancouzského „le désporter“, což znamená bavit se, příjemně trávit volný čas. Slovo „sport“ se postupně začalo vztahovat na činnosti, které *„jsou charakterizovány zvláštní formou i obsahem, jsou vymezeny pravidly a prováděny závodně, soutěživou formou“* (Novotný 2011). Definiční vymezení pojmu „sport“ mohou být odlišná jednak podle doby svého vzniku (např. důraz na branný aspekt), jednak vlivem odlišných tradic.

Přesné definiční vymezení pojmu sport částečně komplikuje nepřesné vnímání rozdílu mezi pojmy „sport“ a „tělesná kultura“. Hodaň (1992)¹ definuje tělesnou kulturu jako *„sociokulturní systém, který jako výsledek činnosti, tvorby hodnot, vztahů a norem zabezpečuje specifickými tělocvičnými prostředky uspokojování zvláštních biologických a sociálních potřeb člověka v oblasti fyzického, a z něj vyplývajícího psychického a sociálního rozvoje s cílem jeho socializace a kultivace“*. Součástími tělesné kultury je potom (viz obrázek 1):

- Sport – ve smyslu výše zmíněného vymezení
- Tělesná výchova – jako aktivita provozována současně s procesem vzdělávání
- Pohybová rekreace – ve smyslu aktivního odpočinku, zábavy či vzdělávání

Je tedy zřejmé, že ve většině případů bychom správně měli užívat termínu tělesná kultura, častěji je to však termín sport, který v sobě obsahuje mnohdy i dimenzi tělesné výchovy či pohybové rekreace. Nejasnosti jsou částečně způsobeny i anglickým termínem „sport“, který je i ekvivalentem v češtině chápané „tělesné kultuře“.

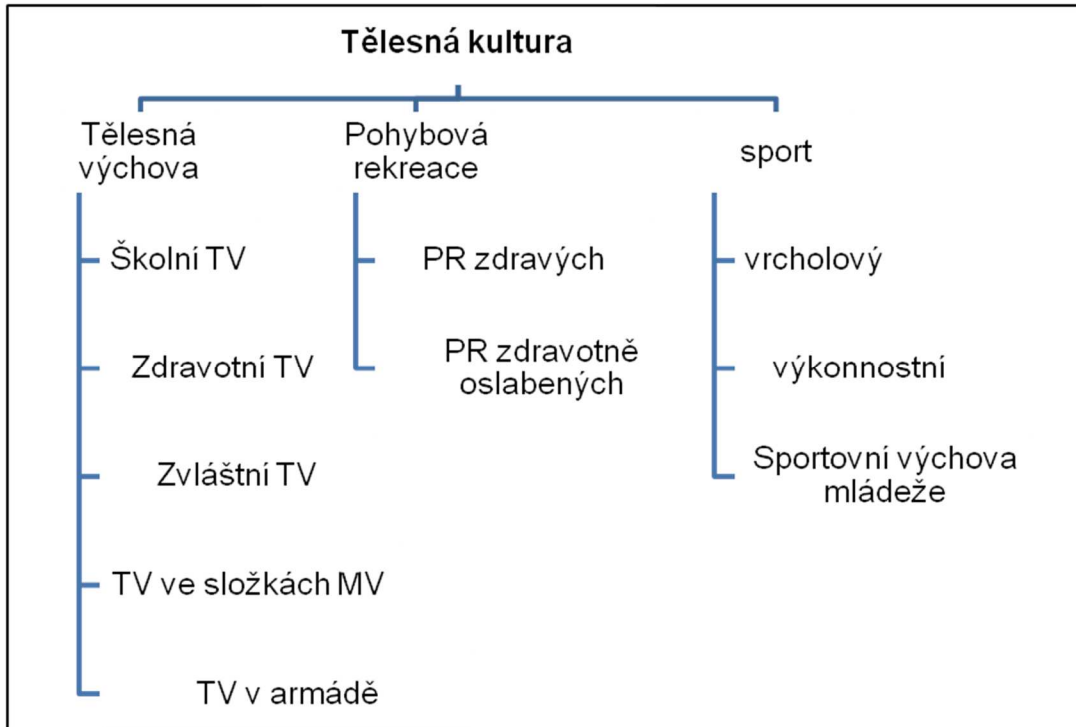
---

¹ Citace podle Hobza, Rektořík (2006)

Definice sportu

Rada Evropy: „Veškeré formy tělesné aktivity, které, provozovány příležitostně nebo organizovaně, usilují o vyjádření nebo vylepšení fyzické kondice a duševní pohody, utvoření společenských vztahů či dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.“ (Bílá kniha o sportu 2007)

Obrázek 1.: Systém tělesné kultury

Zdroj: Novotný (2000)

Stručná historie

Sport, respektive systematická pohybová aktivita, je z určitého pohledu součástí každého společenství lidí. Nicméně dominantním aspektem takového „sportu“ byla především příprava na boj. Příkladem mohou být bojová umění z Číny, Japonska, Koreje (např. Tai-chi, Wu-shu, Karate, Juij-jitsu, tae kwondo, iadó, kendó, a řada dalších ať už se zbraněmi nebo bez nich).

Podobně i starověké civilizace jako Egypt, Řecko či Řím měly bohatou tradici v přípravě na boj. V období starověkého Řecka se dokonce objevují „pohanské“ olympijské hry, čistě soutěžní klání ve starověkých sportovních disciplínách. Za jistou formu sportu (především pro diváky) lze považovat i gladiátorské hry starověkého Říma.

Středověk je s výjimkou rytířských klání na „sport“ spíše skoupý. Nicméně později se objevují především „míčové hry“ sloužící k pobavení šlechty.

Přelomovým pro rozvoj sportu ve smyslu dnešního chápání se stává 17-19 století. Za průkopníky ve smyslu tělesné výchovy lze označit Komenského (1592-1670) a Josefa Strutta (1749-1802), který v Anglii vytvářel tzv. insulární systém her a sportu, což se následně prosadilo do vzdělávacího systému anglických škol. Sport se postupně stává součástí volného času gentlemana.

V Evropě se podle (Novotný 2011) prosazují souběžně dva systémy:

- Švédský systém zdravotní gymnastiky (P.H.Ling 1776-1839) – inspiroval později vznik některých gymnastických disciplín, případně i léčebné postupy (např. Priessnitz)
- Německý turnerský systém (B.L. Jahn 1778-1884) – zdůrazňující branné aspekty se později stal inspirací pro vznik českého systému tělocviku (Tyrš 1832-1884 – zakladatel Sokola 1862)

Význam sportu

Z dnešního hlediska můžeme na sport, jako na součást veřejného sektoru nahlížet funkcí, které má veřejný sektor plnit (Strecková, Malý 1998) a to: funkce sociální, ekonomické, politické, etické. Toto rozdělení bychom mohli modifikovat a doplnit jej o branný aspekt.

- Sociální aspekt - rovné příležitosti,
- Etický aspekt - morální hodnoty, posilování charakteru jedince
- Zdravotní aspekt - příznivé dopady na zdraví
- Ekonomický aspekt - stimul k rozvoji ekonomiky (výstavba, zaměstnanost, výroba); sekundární ekonomické dopady – cestovní ruch, modernizace infrastruktury (kvůli sportu)
- Politický aspekt - sport jako reprezentace politického systému; Sport jako politická agenda, prosazování vlastního zájmu
- Branný aspekt – rozvoj dovedností užitečných při obraně státu. (S ohledem na historický vývoj se zdá, že až nyní tento význam oslabuje. Avšak pouze ve vyspělých zemích neohrožovaných konflikty se sousedními zeměmi)

Význam sportu (1)

Nicméně sport kromě zmíněných pozitivních aspektů může mít určitá negativa. Dokážete je identifikovat pro každou oblast?

Ačkoliv se často diskutuje o významu sportu pro společnost, o nutnosti jeho podpory, ekonomický souvislosti jsou často přehlíženy či bagatelizovány. Můžeme sice ignorovat ekonomický aspekt, prakticky ale naše možnosti vždy určí množství disponibilních zdrojů.

Pokud si položíme otázku, co je cílem/smyslem sportu v dnešní době můžeme odpovědět přinejmenším takto:

- Bavit se – vyplnit volný čas
- Vítězit – uspokojit potřebu vítězství, proslavit se
- Dosáhnout zisku – ať už jako firma, nebo jako profesionální sportovec
- Upevnit si zdraví
- Předat morální hodnoty .....další?

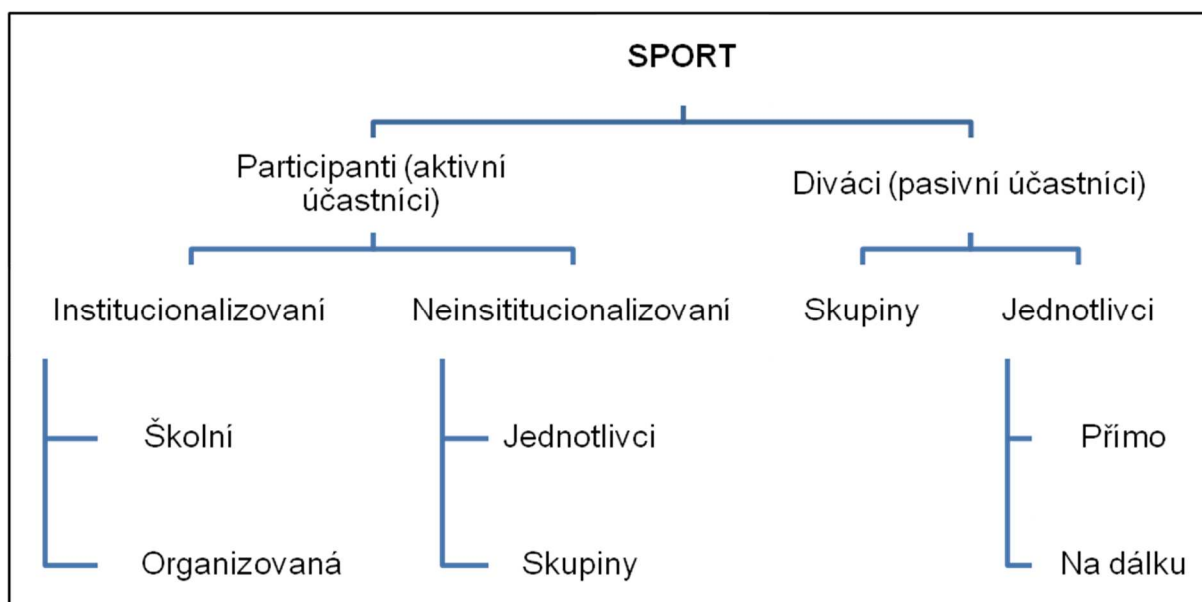

Základní pojmy a jejich ekonomické souvislosti

Při studiu ekonomických souvislostí lze, kromě definic sportu, narazit na další pojmy, u kterých více než samotná definice, je zajímavé sledovat jejich ekonomický rozměr.

Prvním pojmem je „**sportovec**“ – tedy osoba, která pravidelně sportuje. První těžkostí je určení toho, kdo je či není aktivní sportovec (podrobněji níže v „problémech ekonomie sportu“). Obecně lze účastníky sportu rozdělit na aktivní (sportující) a pasivní (pozorující sportovní výkony), jejich další dělení zobrazuje obrázek 2. Sportovci (jako aktivní účastníci) mohou být dále dělení podle toho, zda svoji činnost provozují organizovaně či nikoliv. Z pohledu finančních toků, jak organizovaní, tak neorganizovaní sportovci vystupují na straně poptávky jako spotřebitelé/nakupující sportovních statků a služeb. Nicméně organizovaní sportovci budou častěji stát i na straně příjemců veřejných zdrojů v podobě dotací, daňových úlev nebo například jako uživatelé sportovišť, jejichž výstava či provoz jsou alespoň z části zabezpečeny z veřejných zdrojů.

Obrázek 2.: Klasifikační schéma sportu

Zdroj: Novotný (2000)

Organizovaní i neorganizovaní sportovci provozují sport v rámci různých „**sportovních odvětví**“. Za sportovní odvětví lze považovat druh sportu, který má specifická pravidla a odlišuje se od ostatních sportů. Tato „definice“ jistě není vyčerpávající, nicméně intuitivní poznání je v této chvíli dostačující. Současně je zřejmé, že v rámci jednotlivých sportovních odvětví mohou být odlišné druhy sportů nebo disciplíny – například bojová umění lze dále rozdělit na judo, karate,...a řadu dalších. Atletika v sobě obsahuje různé disciplíny jako vrh koulí, běhy na různé dlouhé tratě apod.

Vyjdeme-li z předpokladu, že organizovaný sportovec je členem **sportovního klubu**/organizace, která působí v rámci určitého sportovního odvětví, potom je vysoce pravděpodobné, že daný sportovní klub bude i členem nějakého „**sportovního svazu**“. Sportovní svaz sdružuje sportovní kluby a organizace v rámci jednoho druhu sportu a svojí činností umožňuje například organizací mistrovství, přeborů, lib,

soutěží v daném sportu. Samotný termín sportovní svaz, lze nahradit i termíny sportovní federace, sportovní unie apod.

Z ekonomického hlediska jsou významné následující vlastnosti sportovních svazů

- *Popularita, počet členů a úspěchy sportovců daného svazu* – to ovlivní jejich potenciál získávat veřejné zdroje stejně jako i soukromé zdroje od sponzorů
- *Jednotnost či nejednotnost sportovních svazů* v rámci daného druhu sportu. Pokud v rámci jednoho druhu sportu např. Judo, existuje v zemi pouze jeden sportovní svaz sdružující všechny judisty, potom například existuje pouze jeden mistr republiky v dané disciplíně a roce. Z pohledu potenciálních sponzorů potom tedy existuje možnost sponzorovat mistra republiky s tím, že jde o výjimečnou (unikátní) vlastnost. Pokud je však dané sportovní odvětví nějakým způsobem nejednotné a tedy i existuje více sportovní svazů, ztrácí úspěšní sportovci své výjimečné postavení. Nejtypičtějším příkladem nejednotného sportu² je Karate³ (existuje několik národních (11!), stejně jako evropských a světových, svazů). Pokud existuje situace, kdy jsou sporty nejednotné nejen na národní, ale i světové úrovni, zpravidla tím trpí přehlednost a atraktivita sportu pro diváky, potenciál sportu stát se olympijským, atraktivita pro sponzory.
- *Olympijský či neolympijský sport* - tato vlastnost je z pohledu laika nepodstatná (jde přece o sport), nicméně z pohledu získávání veřejných zdrojů, zejména dotací na přípravu reprezentace apod., je kritérium olympijského sportu jednoznačně významné. Ve většině zemí je olympijská medaile vnímána jako nejcennější (ve srovnání např. s mistrovství světa) a proto je tento aspekt zohledněn i při alokaci zdrojů.

Obecně rozdělování zdrojů mezi jednotlivé sporty představuje velký normativní problém – Jak poznáme, které sporty jsou lepší (co je to lepší)? Které jsou populárnější? Zda medaile z olympiády je důležitější než potřeby sportující veřejnosti? Zda je správné podporovat více ty populární sporty, protože jsou populární a hodně lidí je aktivní provozuje a pasivně sleduje? A nebo je správné podporovat ty nepopulární sporty, protože mají menší šanci na přístup k soukromým zdrojům od sponzorů a současně nejsou pro zdraví o nic méně přínosné než sporty populární? O těchto a řadě jiných otázek nelze rozhodnout jinak než normativně, přesto, lze v určitých případech nalézt i ekonomické argumenty. Této problematice bude věnován prostor v dalších kapitolách.

Posledním pojmem, se kterým se můžeme setkat je termín „**zastřešující organizace**“. To jsou organizace, které sdružují jednotlivé sportovní svazy. Před rokem 1990 existovala pouze jediná taková organizace a to ČSTV (Československý svaz tělesné výchovy a sportu). Nyní existuje nástupnická organizace ČSTV (Český svaz tělesné výchovy) a cca osm dalších zastřešujících organizací (viz tabulka 1 v kapitole 3). Tyto zastřešující organizace plní podpůrné funkce pro sportovní svazy, jsou partnery při pro Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy a byly, až do roku 2011 akcionáři loterijní společnosti Sazka, přičemž její výtěžek byl určen právě na podporu sportu.

---

² Například Karate, Tae-kwondo, box,...

³ V ČR v roce 2012 existují tyto svazy karate: Český svaz Karate; Český svaz Goju-Ryu (styl karate); Český svaz JKA (japan karate association); Česká asociace tradičního karate; Česká federace tradičního karate Fudokan; Český svaz Shito-ryu (styl karate); Česká asociace Shorin Ryu Karate; Česká asociace Budo Karate; Česká asociace Shinkyokushinkai - Oyamas karate; Česká Meibukan Gojyu ryu Karate do Asociace; Česká unie Dento Karate

1.2 Sport a společnost

- 1) Proč nás zajímá sport?
- 2) Proč by se měl stát zajímat sport?
- 3) Jaké problémy má český sport? Jaký (pokud je) je ekonomický rozměr toho problému?
- 4) Jak (pokud vůbec) by měl stát zasahovat do problémů v českém sportu?

Druhá a čtvrtá otázka jsou do jisté míry normativní otázky, to znamená, že naše argumenty jsou ovlivněny výchozím názorem na to, například jak pozitivní vliv na ekonomiku i společnost má vyšší/nížší míra státní regulace a donucení. Podstatné je, že za těmito otázkami vždy stojí alternativní možnosti. Uvažujme následujícím problému strukturovanému podle otázek 2-4.

- Stát chce, aby jeho sportovci vozili medaile z MS, OH. Příklad: Naši hokejisté už nejsou tak úspěšní jako v minulosti. Problémem je výchova hokejových talentů.
  - Má stát začít hokej více dotovat? Nebo zřídit hokejové školy? Nebo organizovat státní výběr talentované mládeže? Nebo postavit více hokejových hal? Nebo zakázat odchody mladých hráčů do zahraničí? Nebo udělat státní reprezentaci povinnou? Nebo....:
  - U libovolného řešení identifikujte ekonomické náklady
  - Určete, z jakého zdroje mají být tyto nové náklady pokryty: máte tyto možnosti: zadlužit stát, zvýšit daně, obětovat jinou dosud podporovanou oblast. Svoji volbu argumentujte.
- Stát chce, aby bylo méně obézních dětí (ušetří na zdravotnictví)
  - Doplňte možná řešení....
  - U libovolného řešení identifikujte ekonomické náklady
  - Určete, z jakého zdroje mají být tyto nové náklady pokryty: máte tyto možnosti: zadlužit stát, zvýšit daně, obětovat jinou dosud podporovanou oblast. Svoji volbu argumentujte.

1.3 Ekonomie sportu

Novotný (2011) považuje ekonomii sportu za mladou vědní disciplínu, která vznikla cca před 25 lety. Zájem o ekonomii sportu logicky roste s růstem jeho ekonomického významu. Původně amatérské „neziskové“ aktivity se stávají profesionálními „ziskovými“, objevuje se problematika vysílacích práv sportovních přenosů, se změnami módy a popularizací sportu se rozšiřuje podíl produkce sportovního oblečení a náčiní, ukazují se fenomény spojené s olympijskými hrami (jejich dopad ekonomiku státu), objevuje se nutnost zkoumat vliv sportovní turistiky například na rozvoj regionu atd. Specifickým předmětem zkoumání se potom stává vztah státu (a jeho součástí) ke sportu, jeho významu, podpoře apod. Celkově se tedy rozšiřují oblasti zkoumání, které můžeme začít počítat do okruhu zájmu „ekonomie sportu“.

Definiční vymezení ekonomie sportu je tedy značně problematické. Můžeme vyjít z definice ekonomie a omezit ji na oblast sportu. Např. Wikipedia⁴ „*Ekonomie je věda, zabývající se lidským jednáním ve světě omezených zdrojů a neomezených potřeb*“; a tedy Ekonomie sportu bude zkoumat lidské jednání spojené s aktivitami tělesné kultury ve světě omezených zdrojů a neomezených potřeb. K takové definici by bylo možné namítnout, že nepostihuje zjevné ekonomické přesahy sportu např. pozitivní externality, multiplikátor investic apod.

Novotný (2011) kupříkladu ekonomii sportu vymezuje prostřednictvím sub-disciplín: „*veřejná ekonomie sportu, ekonomie spotřeby, ekonomické podmínky rozvoje sportu a sportování, velké sportovní akce, odvětvová ekonomie sportu, ekonomie sportovních potřeb, ekonomie práce, ekonomie mezinárodního sportu, institucionální ekonomie, demografie sportu.*“ S výčtem samotným sice nelze příliš polemizovat, přesto nijak nepřibližuje nebo nevymezuje hranice mezi ekonomii sportu a „ekonomií“.

I když bychom mohli pátrat po dalších definicích, je spíše zřejmé, než samotná definice, je podstatná aktuálnost tématu a problému, které ekonomie sportu řeší. Sport je součástí života společnosti a s rostoucím blahobytem (sport lze řadit mezi zbytné statky) roste i podíl výdajů na sport jak z pohledu domácností, tak i z pohledu firem (sponzorů) nebo státu (donátora).

Definice ekonomie sportu (1)

Dokážete najít definici ekonomie sportu?

V rámci problémů ekonomie sportu potom řešíme následující otázky:

- Jaká má být role státu v oblasti podpory sportu
  - o Zda a jak zasahovat do tržního prostředí
  - o Jak alokovat veřejné zdroje
- Jaké jsou vztahy mezi jednotlivými aktéry
  - o V ziskovém i neziskovém sektoru
- Vliv sportu na ekonomiku státu

Tyto otázky budou později podrobněji zkoumány, v rámci úvodu je potom užitečné následující obrázek 3, které vymezuje jednotlivé sektory a typy aktérů, kteří působí v jednotlivých částech tělesné kultury. V posledním sloupci je vymezena role veřejného sektoru, podle představ autorů, nicméně jistě by bylo možné představit si alternativní silnější (slabší) roli veřejného sektoru.

---

⁴ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ekonomie>

Obrázek 3.: Subjekty působící v tělesné kultuře

Sektor	Soukromý sektor		Veřejný sektor
	Ziskový	Neziskový	
Tělesná kultura			
Tělesná výchova	X	Privátní školství, NNO	Veřejné, státní školství
Pohybová rekreace	Živnosti Obchodní spol.	NNO	<i>podpora</i>
Sport	Živnosti Obchodní spol.	NNO	Střediska vrcholového sportu, armádní, policejní sport, podpora reprezentace,... ale i podpora sportu pro všechny

Zdroj: Hobza, Rektořík (2006)

Problémy ekonomie sportu

Ekonomie sportu stojí, kromě definičních obtíží, před přinejmenším dvěma dalšími problémy. Novotný (2011) je rozděluje na metodologické a teoretické.

Metodologické problémy

Lze dále rozdělit dle Novotný (2011) na

- Problémy spojené s definicí aktivního sportovce - Nepanuje všeobecná shoda na tom, jak vymezit člověka jako aktivního sportovce. Kolikrát týdně má sportovat, jak intenzivně, jak dlouho apod. Nebo je třeba vymezovat aktivního sportovce podle toho, zda se tak sám vnímá? Tyto nejasnosti a rozdíly potom zkreslují srovnatelnost řady statistických zjištění
- Problémy spojené s přílišnou agregací ekonomických ukazatelů – pokud jsou klíčové makroekonomické statisticky příliš obecné, a nelze vysledovat podíl sportu na jejich hodnotách, je obtížná jak predikční, či statistická práce, ale i „optimální“ zásahy do systému.

A k nim je možní připojit i další

- Absence systematického měření/sledování ekonomických efektů podpory sportu z veřejných zdrojů vede k nystematickému přístupu k alokaci zdrojů – Pokud nevíme, jak podpora z veřejných zdrojů působí, kolik „blaha“ vytvoří, je obtížné správně se rozhodovat o další alokaci zdrojů

Teoretické problémy

Novotný (2011) považuje za hlavní klíčové **rozdíly mezi hlavními ekonomickými teoriemi** (liberalismus, keynesiánství, marxismus, atd.).

Podobně by bylo možné zařadit i tzv. **normativní problémy**: který sport je „lepší“, pokud známe odpověď na roli státu při podpoře sportu (viz předchozí bod) potom určení „státních priorit“ (tzn. Je v zájmu společnosti podporovat vrcholové sportovce, reprezentanty, nebo je v zájmu společnosti (ne)podporovat sport pro všechny?

1.4 Důvody státních zásahů

Jak nepřímo vyplývá z předchozího textu, je záběr ekonomie sportu poměrně široký a množství problémů, kterým tato oblast čelí velké. Oblasti, kam může ekonomie sportu směřovat svoji pozornost, lze shrnout do následujících bodů:

- Role státu – jak moc má stát zasahovat
  - Do produkce a skladby sportovních produktů (tj. podpora neziskového sektoru, podpora reprezentace, změny v právním prostředí, podpora tělesné výchovy apod.)
  - Do podmínek fungování sportovních firem – zejména v oblasti daňové a účetní legislativy
- Chování klubu
  - Jak uvnitř daných pravidel maximalizovat svůj užitek (U sportovních klubů orientovaných na dosažení zisku – problematika maximalizace zisku)
  - Problematika dobrovolnictví
  - Vztahy s veřejným i soukromým sektorem
    - Finanční a nefinanční vztahy se státem (tj. včetně municipalit)
    - Vztahy se soukromými firmami zejména v oblasti partnerství a sponzoringu
- Chování firmy
  - Jak maximalizovat zisk
  - Specifické otázky loterií a jiných hazardních her

Položíme-li si otázku, proč má stát nějakým způsobem zasahovat do oblasti sportu, nalezneme argumenty jak ekonomické tak ne-ekonomické rovině. Důvody jsou:

- Ekonomické
  - Tržní selhání:
    - externality⁵; nedokonalá konkurence; veřejné statky; asymetrická informace

---

⁵ Stiglitz (1997) definuje externality jako „Případy, ve kterých činnost jednotlivců nebo společností způsobuje vyšší náklady u jiných spotřebitelů nebo výrobců, nazýváme negativní externality. Existují ale také důležité pozitivní externality, kdy činnost jednotlivců nebo společností přináší prospěch ostatním.“

- Stimul ekonomiky
  - Vliv na HDP; Zaměstnanost; Multiplikátor investic
- Mimoekonomické (Strecková, Malý 1998) (řadu z nich lze započítat i do oblasti pozitivních nebo negativních externalit)
  - kultivace lidského potenciálu; rozvoj rovných příležitostí; Podpora morálních hodnot; atd.

Z hlediska ekonomických argumentů je klíčová existence pozitivních externalit a multiplikačního efektu z investic. Těto problematice bude věnován širší prostor v dalším textu.

1.5 Shrnutí a otázky

Kapitola představuje úvod do problematiky, vymezuje základní pojmy a poukazuje na jejich ekonomické souvislosti. Student by měl být schopen identifikovat základní problémy, otázky ekonomie sportu.

Shrnující úkoly (1)

1. Jaké jsou ekonomické dopady pro nejednotné druhy sportu? Tzn. V zemi působí více sportovních svazů/federací v rámci jednoho sportovního odvětví.

Pokuste se identifikovat další souvislosti nad rámec textu

2. Podívejte se na obrázek 3: „Subjekty působící v tělesné kultuře a pokuste se určit oblasti“, kde podle vás dochází nejvíce k pozitivním externalitám?

3. Zjistěte, kolik je přibližně sportovců v České republice

4. Proč dochází se ukazuje, že počty členů v klubech a svazech mohou/jsou nadhodnocené?

5. Pokud chcete, aby stát něco dělat/nedělal, musí být schopni identifikovat náklady (nejen ekonomické), které takové rozhodnutí vyvolá. Příklad: Určete všechny typy nákladů, které vyvolá rozhodnutí zvýšit počet hodin TV na ZŠ z 2 na 4. Identifikujte přínosy takového rozhodnutí

1.6 Použitá a doporučená literatura

- Bilá kniha o sportu (2007) – Komise Evropských společenství. [Online 04.2012] ec.europa.eu/sport/documents/wp_on_sport_cs.pdf
- HOBZA, V., REKTOŘÍK, J. (2006) – Základy ekonomie sport. Ekopress, s.r.o. ISBN 80-86929-04-03
- NOVOTNÝ, J. (2011) – Sport v ekonomice. Wolters Kluwer ČR, a.s. ISBN 978-80-7357-666-0
- NOVOTNÝ, J. (2000) – Ekonomika sportu. ISV nakladatelství, Praha. ISBN 80-85866-68-4
- STRECKOVÁ, Y.; MALÝ, I. - Veřejná ekonomie pro školu i praxi. Vyd. 1. Praha : Computer Press, 1998. 214 s. ISBN 8072261126
- STIGLITZ, J. E. Ekonomie veřejného sektoru. Vyd. 1. Praha : Grada, 1997. 661 s. ISBN 8071694541
- Wikipedia – pojem ekonomie - [Online 04.2012] <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ekonomie>

1.7 Makroekonomický pohled na sport

Důležitá poznámka: Následující pasáž předpokládá znalosti základů makroekonomie. Pokud jsou nějaké části nejasné, doporučuji využití pramenů jako např. Samuelson, Nordhaus (1991), případně jiné standardní učebnice makroekonomie.

Tělesná kultura, resp. sport, je faktorem, který ovlivňuje částečně ekonomiku daného státu. V případě olympijských her dokonce můžeme uvažovat o zásadním vlivu na ekonomiku státu. Pokud jde ovlivnění HDP, má sport ovlivnit každou ze standardně uváděných komponent:

HDP=C+I+G+X

C: výdaje domácností na spotřebu. Odhaduje cca 10tis položek⁶, přičemž některé mají alternativní zařazení např. kolo, oblečení,...). Hlavně služby a sportovní pomůcky a náčiní

I: pro školní TV, pro vrcholový a výkonnostní sport, tělocvičně-rekreační,... včetně technické infrastruktury

G: výdaje ze státního rozpočtu (včetně municipalit).

X: Im>Ex (nadmárodní firmy, sportovní produkty)

Podíl TK na výkonu ekonomiky (Novotný 2011 a EU 2012)

Mohlo by se zdát, že tento podíl není příliš vysoký, nicméně zdá se, že evropský i světový trend směřuje ke zvyšování tohoto podílu. Uvážíme, v mikroekonomii, prezentovanou informaci o citlivosti poptávky, zřejmě v zemích s rostoucím důchodem, bude růst i ochota

- Podíl sportu a tělovýchovy na HDP 1,5-2% (starší odhady 2009)
  - 0.80% for the narrow definition and 1.18% for the broad definition of sport. This is below the EU average (1.13% narrow definition and 1.76% broad definition).
- Odhad průměr EU
  - průměr EU 3,7% (2009)
  - Průměr EU 1,13% (1,76%) EU (2012)
- Podíl TK na veřejných výdajích 0,4-1,7%
- Zaměstnanost- ČR
  - odhad 1,5% (SRN 2%, Finsko 0,8%)

---

⁶ Hobza, Rektořík (2006)

- ČR 1.38% for the narrow definition and 1.87% for the broad definition of sport.
- Odhad průměr EU
  - 5,4% (2009)
  - EU average (1.49% narrow definition and 2.12% broad definition).

Mechanismus podpory sportu

Více pozornosti tomuto aspektu je věnováno v kapitole 6.

Při úvahách o dopadu tělesné kultury na HDP, nelze zapomínat na to, že zejména „G“ se může uskutečňovat i z jiných, než ekonomických důvodů. Obecné důvody podpory sportu dělíme na:

- Ekonomické
  - Stimul ekonomiky – (investiční multiplikátor)
  - Řešení tržního selhání
- Neekonomické (nepřímý ekonomický potenciál)
  - Politické
  - Sociální

Pokud jde o roli státu (a jeho vliv na G a tedy i na HDP) má stát k dispozici tyto základní nástroje:

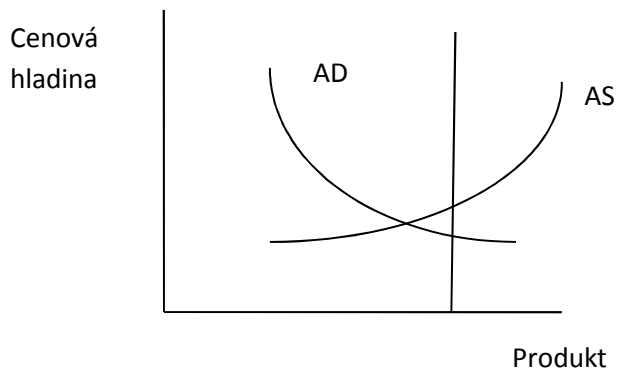
- Finanční podpora
  - Daňové úlevy
  - Dotace
  - Redistribuce výnosů loterií
  - Investice
- Nefinanční podpora

Současně musíme brát v úvahu přinejmenším: Náklady obětované příležitosti; Transakční náklady; Vytěsňování soukromých investic

Agregátní poptávka a nabídka

Víme, že AD (=HDP) je ovlivněna fiskální politikou státu, zatímco agregátní nabídka (AS) je ovlivněna monetární politikou.

Obrázek 4.: Model ASAD

Zdroj: autor

Agregátní poptávka a nabídka – dopady dotací (2)

1. Zamyslete se nad tím, jaký je vliv dotací (pro NNO) na posun AS – alternativní pohledy (Znamená dotace pro NNO $\uparrow$ Q nebo by poskytované Q bylo stejné i bez dotace?)
2. Jak se daňová úleva pro NNO projeví na AS a AD?

1.8 Použitá a doporučená literatura

- SAMUELSON P.A., NORDHAUS, W.D.(1991) - Ekonomie. Vyd. 1. Praha : Svoboda, 1991. 1011 s. ISBN 8020501924
- STIGLITZ, J. E. Ekonomie veřejného sektoru. Vyd. 1. Praha : Grada, 1997. 661 s. ISBN 8071694541
- HOBZA, V., REKTOŘÍK, J. (2006) – Základy ekonomie sport. Ekopress, s.r.o. ISBN 80-86929-04-03
- NOVOTNÝ, J. (2011) – Sport v ekonomice. Wolters Kluwer ČR, a.s. ISBN 978-80-7357-666-0
- Kahn, L. M. (2007): Sports League Expansion and Consumer Welfare Journal of Sports Economics May 2007 8: 115-138, first published on March 12, 2007
doi:10.1177/1527002505281227
- MPSV (2010) - Analýza vývoje příjmů a výdajů domácností ČR v 1. pololetí 2010 a predikce na další období. [Online 04.2012] http://www.mpsv.cz/files/clanky/9789/1002_textova_cast.pdf
- EU (2012) <http://ec.europa.eu/sport/library/studies/study-contribution-sports-economic-growth-final-rpt.pdf>